

A kép illusztráció / The picture is illustration

Új élelmiszer-jelölési eljárások alkalmazásba vétele ütemének elemzése Magyarországon az élelmiszer-vállalkozások körében

1. Összefoglalás

Az élelmiszerek piacán a fogyasztóvédelem magas szintje és a fogyasztók tájékoztatáshoz való joga biztosításának fontos eszközei az élelmiszertermékek csomagolásán feltüntetett információk, amelyek egyik legfontosabb szerepe, hogy a fogyasztók megfelelő tájékoztatás alapján tudjanak dönteni az élelmiszerek között, és megelőzhető legyen a fogyasztókat félrevezető gyakorlat alkalmazása. Ezen célok által vezérelve a jogalkotó az élelmiszer-jelölési előírásokat időről-időre módosítja, illetve új követelményeket léptet életbe. Kutatásunk során arra kerestük a választ, hogy az új követelményekhez való alkalmazkodás, illetve azok gyakorlati alkalmazásba vétele milyen ütemben megy végbe a hazai élelmiszer-előállítók, -forgalmazók esetében, illetve ezen folyamat dinamikáját befolyásolják-e az élelmiszer-vállalkozások olyan jellemzői, mint pl. a gyártott termék jellege, az adott élelmiszer-vállalkozás földrajzi elhelyezkedése, stb. A vizsgálathoz a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról szóló 1169/2011/EU rendelet egyes követelményeit választottuk ki, illetve ezek vonatkozásában 2013. januárban és 2014. januárban 180-180 db élelmiszeripari termék vizsgálatát végeztük el.

A kutatás eredményei alapján megállapítható, hogy az új jelölési követelményekhez való alkalmazkodás nem egységesen zajlik az élelmiszeripari termékek piacán, különbségek figyelhetők meg termékkategóriánként, jelölési előírásonként, illetve az élelmiszerek jelöléséért felelős élelmiszer-vállalkozások jellemzői alapján. A vizsgálat adatai fontos segítséget nyújthatnak azon eszközök meghatározásában és specifikálásában, amelyek célja az élelmiszer-vállalkozások segítése az új jelölési követelmények jobb megértésében és hatékonyabb bevezetésében.

2. Bevezetés

Az élelmiszerek piacán a fogyasztóvédelem magas szintje és a fogyasztók tájékoztatáshoz való joga biztosításának, illetve a magas szintű egészségvédelem megvalósításának fontos eszközei az élelmiszertermékek csomagolásán feltüntetett információk. Az élelmiszer-vállalkozóknak biztosítaniuk kell, hogy a fogyasztók megfelelő tájékoztatáshoz jussanak az élelmiszerekkel kapcsolatban annak érdekében,

hogy a fogyasztók megfelelő tájékoztatás alapján tudják az általuk fogyasztott élelmiszereket kiválasztani, és megelőzhető legyen a fogyasztókat félrevezető gyakorlat alkalmazása [1].

A jogalkotók a fenti célok elérése érdekében aktív munkát végeznek, amely időről-időre új vagy megváltozott élelmiszer-jelölési előírások hatályba lépésében is megnyilvánul. Kutatásunk során arra kerestük a választ, hogy az új követelményekhez

¹ Wittmann Antal Növény-, Állat- és Élelmiszer- tudományi Multidiszciplináris Doktori Iskola

² Nyugat-magyarországi Egyetem Mezőgazdaság- és Élelmiszertudományi Kar Élelmiszertudományi Intézet
¹ Wittmann Antal Plant, Animal and Food Sciences Multidisciplinary Graduate School)

² University of West Hungary, Faculty of Agricultural and Food Science, Food Science Institute

való alkalmazkodás, illetve azok gyakorlati alkalmazásba vétele milyen ütemben megy végbe a hazai élelmiszer-előállítók, -forgalmazók esetében, illetve ezen folyamat dinamikáját befolyásolják-e az élelmiszer-vállalkozások olyan jellemzői, mint pl. a gyártott termék jellege, az adott élelmiszer-vállalkozás földrajzi elhelyezkedése, stb.

3. Anyag és módszer

Az új élelmiszer-jelölési követelményekhez való alkalmazkodás ütemének vizsgálatához a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról szóló 1169/2011/EU rendelet egyes követelményeit választottuk ki. A rendelet 2011-ben történt elfogadásával több élelmiszer-jelölési követelményt egységbe illesztettek, illetve több, új rendelkezést is hoztak. A rendelet előírásait –bizonyos kivételektől eltekintve– 2014. december 13-tól kell alkalmazni. A rendelet elfogadása és kötelező alkalmazási időpontja közötti átmeneti időszak megfelelő időtávot biztosított számunkra a követelményekhez való alkalmazkodás szofisztikált megfigyelésében.

A 1169/2011/EU rendelet egyes követelményei nem tekinthetők teljesen új előírásoknak, mivel azokhoz hasonló vagy kapcsolódó követelmények már korábban is alkalmazandók voltak. A rendelet új előírásait –amelyeket a vizsgálat elvégzéséhez előzetesen kiválasztottunk-, illetve az azokhoz kapcsolódó, 2014. januárban hatályos előírásokat az alábbiakban foglaljuk össze.

Származás/eredet feltüntetése: A 1169/2011/EU rendelet 26. cikk (2) bek. b) pontja, illetve XI. melléklete értelmében a friss, hűtött vagy fagyasztott sertés-, juh-, kecske- és baromfihús jelölésének tartalmaznia kell a származási országot vagy az eredet helyét. A feltüntetés szabályait az 1337/2013/EU végrehajtási rendelet állapította meg, amely szabályokat 2015. április 1-jétől kell alkalmazni. Tekintettel arra, hogy a végrehajtási rendelet szabályainak figyelembe vételére –a rendelet megjelenésének időpontja miatt- az élelmiszer-vállalkozóknak még nem volt valós lehetősége, ezen követelmény vizsgálata során csak a 1169/2011/EU rendelet követelményeinek való megfelelés vizsgálatára került sor, a végrehajtási rendelet előírásaihoz való alkalmazkodást nem tanulmányoztuk [1] [2].

A származási ország/eredet helyének feltüntetése a sertés-, juh-, kecske- és baromfihús termékek esetében új követelménynek minősül, ugyanakkor más élelmiszerek esetében a származás/eredet feltüntetése már korábban is előírás volt. Így például a halászati és akvakultúratermékek piacának közös szervezéséről szóló 104/2000/EK rendelet értelmében, a jogszabály által részletesen meghatározott termékek esetében kötelező feltüntetni a halászati területet [3]. A marhahús vonatkozásában a szarvasmarhák azonosítási és nyilvántartási rendszerének létrehozásáról, továbbá a marhahús és marhahús-termékek címkézéséről szóló 1760/2000/EK rendelet

részletes szabályokat állapít meg a származási hely feltüntetése vonatkozásában [4]. Egyes olívaolajok és olívaogácsa-olajok esetében pedig az olívaolajra vonatkozó forgalmazási előírásokról szóló 29/2012/EU végrehajtási rendelet írja elő az eredetmegjelölés feltüntetését [5].

Betűméret: A 1169/2011/EU rendelet értelmében a jogszabály által meghatározott, feltüntetendő információkat legalább a rendelet által megadott betűméretben kell feltüntetni (x-magasság meghatározása) [1]. A csomagoláson feltüntetett információk nagyságára vonatkozóan a vizsgálat időpontjában az előrecsomagolt termékek névleges mennyiségére vonatkozó szabályok megállapításáról és azok ellenőrzési módszereiről szóló 13/2008. (VIII. 8.) NFGM-FVM együttes rendelet határozott meg számszerűsíthető követelményeket, amely kimondja, hogy az előrecsomagolt termék csomagolásán fel kell tüntetni annak névleges mennyiségét a rendeletben megadott minimális betűnagyságok alkalmazásával [6].

Tápértékjelölés sorrendje: A 1169/2011/EU rendelet XV. melléklete rendelkezik a tápértékjelölésben feltüntetett információk új sorrendjéről [1], amely lényegesen különbözik a Magyar Élelmiszerkönyv 1-1-90/496 számú, az élelmiszerek tápérték jelöléséről szóló előírásától, amely a tápértékjelölés sorrendjét a vizsgálat időpontjában szabályozta [7].

Fontos megemlíteni, hogy bár az EU rendelet tápértékjelölésre vonatkozó új szabályait csak 2016. december 13-tól kötelező alkalmazni (kivéve, ha a tápértékjelölés önkéntes alapon történik), az élelmiszer-vállalkozók már 2014. december 13-a előtt alkalmazhatják az új tápértékjelölési szabályokat a jelenleg hatályos előírások helyett [8]. A későbbiekben bemutatott vizsgálat során így a tápértékjelölés sorrendjére vonatkozó, hatályos szabályoknak való megfelelést állapítottunk meg abban az esetben is, ha a vállalkozó már az új szabályokat alkalmazta.

Allergén anyagok kímélése: A 1169/2011/EU rendelet 21. cikk (1) bek.-e értelmében a rendelet szerinti allergén anyagok nevét az élelmiszer jelölésén az összetevők felsorolásában olyan szedéssel –például betűtípussal, stílussal vagy háttérzínnel- kell kiemelni, amely azt egyértelműen elkülöníti a többi összetevőtől (megj.: a rendelet az allergén anyagok feltüntetése vonatkozásában több kivételt is tartalmaz) [1]. Az új szabályokhoz kapcsolódó, a vizsgálat időpontjában hatályos jelölési előírás nem volt.

Fagyasztás időpontjának feltüntetése: A 1169/2011/EU rendelet előírja, hogy az olyan hús, előkészített hús és feldolgozatlan halászati termékek esetében, amelyeket lefagyasztottak, fel kell tüntetni a fagyasztás, illetve az első fagyasztás időpontját [1]. A rendelet ezen követelménye új, ehhez kapcsolódó, a vizsgálat időpontjában hatályos előírás nem volt.

Növényi olajok, zsírok eredetének feltüntetése: A 1169/2011/EU rendelet VII. melléklete rendelkezik

Practical application of new food labelling regulations by Hungarian food businesses

János Győrvári¹, Jenő Sziget², László Varga²

1. Summary

By examining the process of adopting new labelling requirements of Regulation (EU) No 1169/2011 into practice it can be stated that adaptation to new labelling requirements does not happen in a uniform way all over the market of food industry products, there are differences by product category, by labelling requirement, and also by the characteristics of food businesses responsible for food labelling. Data of this research can provide important help in identifying and specifying those tools that can help food businesses to better understand new labelling requirements and implement them more effectively.

2. Introduction

Information on the packaging of food products is an important tool in the food market, ensuring a high level of consumer protection and consumers' right to information, and also the realization of a high level of health protection. Food entrepreneurs have to ensure that consumers are provided with adequate information about foods, in order to be able to choose the products to be consumed based on this information, and to prevent the application of practices that mislead consumers [1].

To achieve the above goals, legislators have been working actively, resulting, from time to time, in new or altered food labelling regulations coming into effect. In our research, we were interested to know how fast adaptation to the new environment or application of the new regulations in practice was in the case of domestic food producers and distributors, and whether the dynamic of this process was influenced by such characteristics of food businesses as the nature of the product manufactured, geographical location of the given business etc.

3. Materials and methods

To investigate the progress of adaptation to new food labelling regulations, certain requirements of Regulation (EU) No 1169/2011 of the European Parliament and of the Council on the provision of food information to consumers were selected. When the regulation was adopted in 2011, a number of food labelling requirements were rolled into one comprehensive package, and several new bills were passed as well. Provisions of the regulation, with certain exceptions, had to be applied starting from December 13, 2014. We were provided by an appropriate period of time to observe adaptation to the new requirements in a sophisticated way by the transition period between the adoption of the regulation and the mandatory application date.

Certain requirements of Regulation (EU) No 1169/2011 cannot be considered completely new standards, because similar or related requirements were to be applied already earlier. New provisions of the regulation, which were selected in advance for the purposes of this study, and related regulations that were in effect in January 2014 are summarized below.

Indication of source/origin: According to Article 26, Section 2, Paragraph (b) and Annex XI of Regulation (EU)

No 1169/2011, the label for meats of swine, sheep, goats or poultry, fresh, chilled or frozen, indication of the country of origin or place of provenance is mandatory. Rules of labelling were laid down by Commission Implementing Regulation (EU) No 1337/2013, with the application of this regulation being mandatory starting from April 1, 2015. Given that food entrepreneurs had not had a real chance to take the rules of the implementing regulation into consideration, because of the publication date of the regulation, only compliance with the provisions of Regulation (EU) No 1169/2011 was investigated when studying this requirement; compliance with the provisions of the implementing regulation was not investigated [1] [2].

Indication of the country of origin or place of provenance for meats of swine, sheep, goats and poultry is a new requirement however indication of the source/origin had already been required earlier for other foods. For example, according to Council Regulation (EC) No 104/2000 on the common organization of the markets in fishery and aquaculture products, in the case of products specified in detail by the regulation, the catch area has to be indicated on the label [3]. In terms of beef, detailed regulations regarding indication of the place of origin are laid down by Regulation (EC) No 1760/2000 of the European Parliament and of the Council, establishing a system for the identification and registration of bovine animals and regarding the labelling of beef and beef products [4]. Indication of the place of origin for certain olive oils and olive-pomace oils has been prescribed by Commission Implementation Regulation (EU) No 29/2012 on marketing standards for olive oil [5].

Font size: According to Regulation (EU) No 1169/2011, the mandatory particulars listed in the regulation has to be printed on the package or on the label using the font size specified (x-height equal to or greater than 1.2 mm) [1]. As for the size of the information on the packaging, quantifiable criteria were determined, at the time of the study, by joint NFGM-FVM decree 13/2008. (VIII.8.) about the determination of rules regarding the nominal quantity of pre-packaged products and their control methods, stating that the nominal quantity of the pre-packaged product has to be indicated on its label, using minimum font sizes specified in the regulation [6].

Presentation of nutrition declaration: Annex XV of Regulation (EU) No 1169/2011 specifies the order of presentation of information in the nutrition declaration [1], which differs significantly from provision no. 1-1-90/496 of the Codex Alimentarius Hungaricus about the nutrition declaration of foods, regulating the order of presentation of information in the nutrition declaration at the time of the study [7].

It is important to note that although application of the new rules of the EU regulation regarding the nutrition declaration have to be applied only starting from December 13, 2016 (unless the nutrition declaration is provided on a voluntary basis), food entrepreneurs may choose to apply the new nutrition declaration rules before December 13, 2014, instead of regulations currently in effect [8]. Therefore, during the study to be presented below, compliance with current regulations regarding the nutrition declaration was identified in those cases where the new rules were already applied by the entrepreneur.

Highlighting allergens: According to Article 21 (section 1) of Regulation (EU) No 1169/2011, allergens specified by the regulation have to be emphasized on the food label through a type that clearly distinguishes them from the

arról, hogy megengedett a növényi eredetű finomított olajok és zsírok csoportos felsorolása az összetevők között „növényi olajok”, illetve „növényi zsírok” néven, de azt közvetlenül követnie kell a növényi eredet leírásának [1].

Az európai uniós rendelet fenti követelményéhez kapcsolódóan a vizsgálat időpontjában az élelmiszerek jelöléséről szóló 19/2004. (II. 26.) FVM-ESzCsM-GKM együttes rendelet határozott meg előírást. E szerint egyes, az élelmiszer előállításához felhasznált anyagokat összetevőként gyűjtőnevek használatával is fel lehet tüntetni. Ilyen összetevők lehetnek a finomított olajok (kivéve az olíva olaj) és zsírok, amelyeket „növényi olaj” vagy „növényi zsír”, illetve „állati eredetű olaj” vagy „állati eredetű zsír” néven vagy eredetük megnevezésével együtt lehet feltüntetni [9].

A 1169/2011/EU rendelet fenti követelményeihez való alkalmazkodás, illetve ezek gyakorlati alkalmazásba vételének vizsgálata céljából 2013. januárban 180 db élelmiszeripari termék vizsgálatára került sor. A termékek –amelyek mindegyike végső fogyasztóknak szánt élelmiszer volt- kiskereskedelmi egységekből kerültek beszerzésre véletlenszerű választással úgy, hogy azok az általunk korábban meghatározott termék kategóriákba essenek. A kiválasztott termék kategóriák a következők voltak: Étélizésítők; Olajok, zsírok, margarin; Tej, tejtermékek; Italok; Hús, hal és hús/hal-készítmények; Édesipari termékek. A kiválasztott termékek előrecsomagolt élelmiszerek voltak a vizsgálat időpontjában hatályos 19/2004. (II. 26.) FVM-ESzCsM-GKM együttes rendelet és a 1169/2011/EU rendelet értelmezésében egyaránt. A beszerzett termékek jelölését a 1169/2011/EU rende-

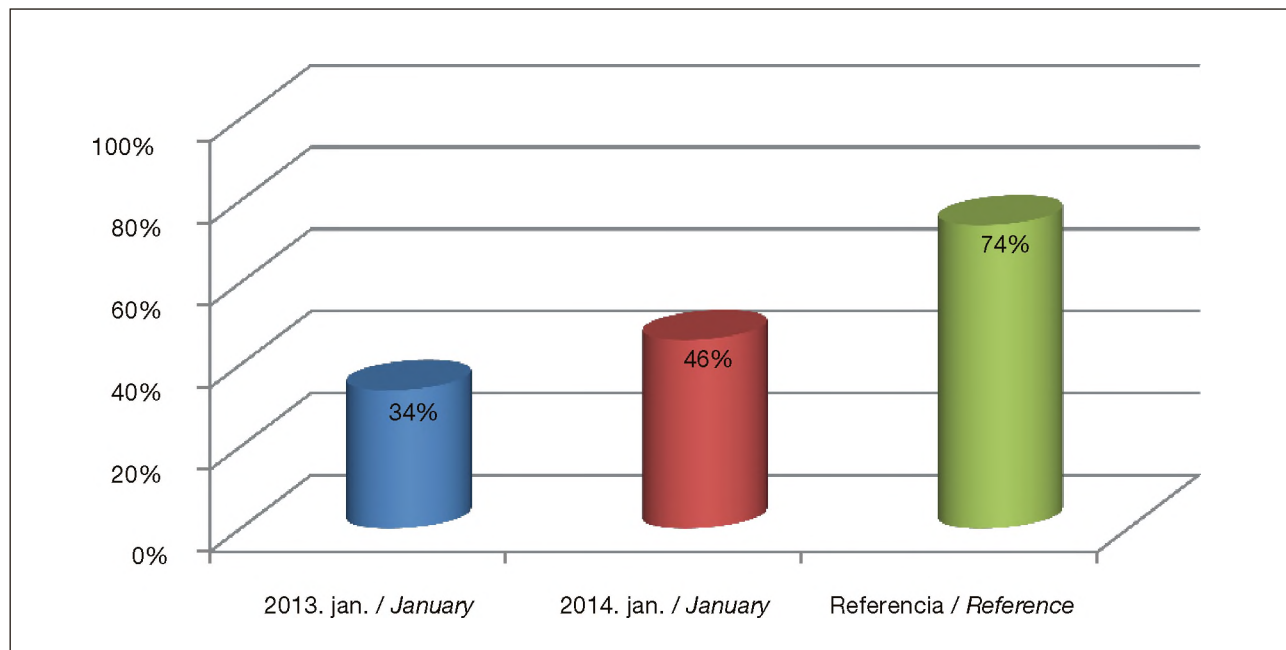
let fentiekben részletezett, kiválasztott követelményei alapján megvizsgáltuk és megállapítottuk, hogy a jelölés a rendelet követelményeinek már megfelel vagy nem felel meg. A vizsgálatot 2014. januárjában a fentiekkel azonos feltételek mellett beszerzett termékeken megismételtük. Ezen második körös vizsgálathoz történő termékválasztás során fontos szempont volt az is, hogy egy adott termék kategóriában ugyanazon élelmiszer-vállalkozás mind az első, mind a második vizsgálati ciklusban nem szerepelhetett (növelve ezzel is reprezentativitást).

A 2014. januárban beszerzett termékek jelölésének tanulmányozása során elvégeztük annak vizsgálatát is, hogy vajon a kiválasztott élelmiszerek jelölése megfelel-e a 1169/2011/EU rendelet új követelményéhez kapcsolódó, a vizsgálat időpontjában hatályos, előzőekben részletezett előírásoknak. Így megállapítottuk azt a referenciaértéket, amihez az új követelményekhez való alkalmazkodás mértékét hasonlítani lehet (az alábbiakban bemutatott ábrákon ezt az értéket „referencia” néven említjük).

A két vizsgálati időpont megválasztásából adódóan az első vizsgálat előtt kb. 1 év állt az élelmiszer-vállalkozóknak rendelkezésre az új követelmények termékjelölésen való megjelenítésére, illetve a második vizsgálat után további, kb. egy év volt a rendelet kötelező alkalmazásának kezdetéig (megj.: egyes követelmények esetében ettől eltérő átmeneti időt állapított meg a rendelet).

4. A vizsgálat eredményei

4.1. Az új élelmiszer-jelölési követelményekhez való alkalmazkodás általános üteme

1. ábra: A 1169/2011/EU rendelet vizsgálatba bevont jelölési előírásainak való megfelelés mértéke (2013. januárban, illetve 2014. januárban végzett vizsgálat adatai alapján)
 Figure 1: Degree of compliance with labelling provisions of Regulation (EU) No 1169/2011 included in the study (based on tests performed in January 2013 and January 2014)

rest of the list of ingredients, for example, by means of the font, style or background colour (note: there are several exceptions in the regulation regarding the listing of allergens) [1]. There was no regulation in effect related to the new rules at the time of the study.

Indication of freezing date: It is prescribed by Regulation (EU) No 1169/2011 that the date of freezing or the date of first freezing has to be indicated in the case of frozen meat, frozen meat preparations and frozen unprocessed fishery products [1]. This requirement of the regulation is new, there was no provision in effect related to it at the time of the study.

Indicating the origins of vegetable oils and fats: Annex VII of Regulation (EU) No 1169/2011 provides that grouping together of refined oils and fats of vegetable origin as „vegetable oils” or „vegetable fats” is allowed, but they have to be followed immediately by a list of indications of specific vegetable origin [1].

In connection with the above requirements of the European Union regulation, provisions about food labelling were prescribed by joint FVM-EszCsM-GKM decree 19/2004. (II. 26.) at the time of the study. According to this, certain substances used for the production of the food can be listed collectively below one heading. Such components could be refined oils (except olive oil) and fats, which could be listed as „vegetable oil” or „vegetable fat”, or „oil of animal origin” or „fat of animal origin”, or together with their origin [9].

To investigate adaptation to the above requirements of Regulation (EU) No 1169/2011 and their practical application, 180 food products were examined in January 2013. Food products intended for final consumers were obtained from retail units by random choice, so that they fell into product categories previously determined by us. The selected product categories were the following: seasonings; oils, fats, margarine; milk, dairy products; drinks; meat, fish and meat/fish products; confectionery products. Selected products were pre-packaged foods as defined by joint FVM-EszCsM-GKM decree 19/2004. (II. 26.), as well as Regulation (EU) No 1169/2011, in effect at the time of the study. Labels of the products purchased were analysed with respect to the selected requirements of Regulation (EU) No 1169/2011 detailed above, and it was determined whether the labels already satisfied the requirements of the regulation or not. The study was repeated in January 2014 with products purchased again under the above listed conditions. During the selection of products for this second round of analyses it was an important condition that the same food business could not be included in both the first and the second test cycle for a given product category (thus increasing representativeness).

When studying the labels of products purchased in January 2014, it was also analysed whether labels of the selected products satisfy the above listed provisions related to the new requirements of Regulation (EU) No 1169/2011, in effect at the time of the study. Thus, a reference value was established, to which the degree of adaptation to the new requirements can be compared (in the figures shown below this value is mentioned as the „reference”).

Given the choice of the two test dates, food entrepreneurs had roughly one year before the first investigation to incorporate new requirements into food labels, and there was again roughly one year remaining after the second investigation until mandatory application of the regulation

(note: in the case of certain requirements, different transition periods were established by the regulation).

4. Results of investigation

4.1. General degree of compliance with new food labelling requirements

By summarizing data shown in *Figure 1* for the food products investigated, it can be seen that the level of compliance with new requirements increased from 34% to 46% between the two test dates (during one year), which was still below the level of compliance with the above described prescriptions related to the new requirements, in effect in January 2014 (which was 74% for products purchased in the second test round).

4.2. Analysis according to food labelling prescriptions

Data in *Figure 2* show that both during the test performed in January 2013 and the one performed during January 2014, compliance with the prescription regarding indication of place of origin was the highest (55% and 70%, respectively). Thus, the level of compliance was only 8% below the reference value (78%).

Based on the data obtained, adaptation to new requirements had not started, at the time of the study, in terms of indicating the date of freezing in the case of frozen meat, frozen meat preparations and frozen unprocessed fishery products, but low compliance was also observed in the case of the altered order of the nutrition declaration and the highlighting of allergens.

The biggest lagging, in terms of level of compliance with labelling prescriptions in effect in January 2014, was found in indicating the origin of vegetable oils and fats, and the new order of the nutrition declaration (the difference is 69%). (Note: in the case of the latter requirement, the date of mandatory application is December 13, 2016, unless the nutrition declaration is provided on a voluntary basis, in which case the deadline is December 13, 2014.)

The biggest improvements between the two test dates were observed in indicating the place of origin and in font size (with 15% and 16%, respectively).

Note: provisions for highlighting allergens and indicating the date of freezing are considered new requirements, therefore, no reference values for these requirements are shown in *Figure 2*.

4.3. Analysis by product category

It can be seen in *Figure 3* that both during the first and second round of tests the highest compliance with new requirements was observed for the product categories Seasonings and Oils, fats, margarine (with 44% and 43% in the first round and 67% and 64% in the second round, respectively).

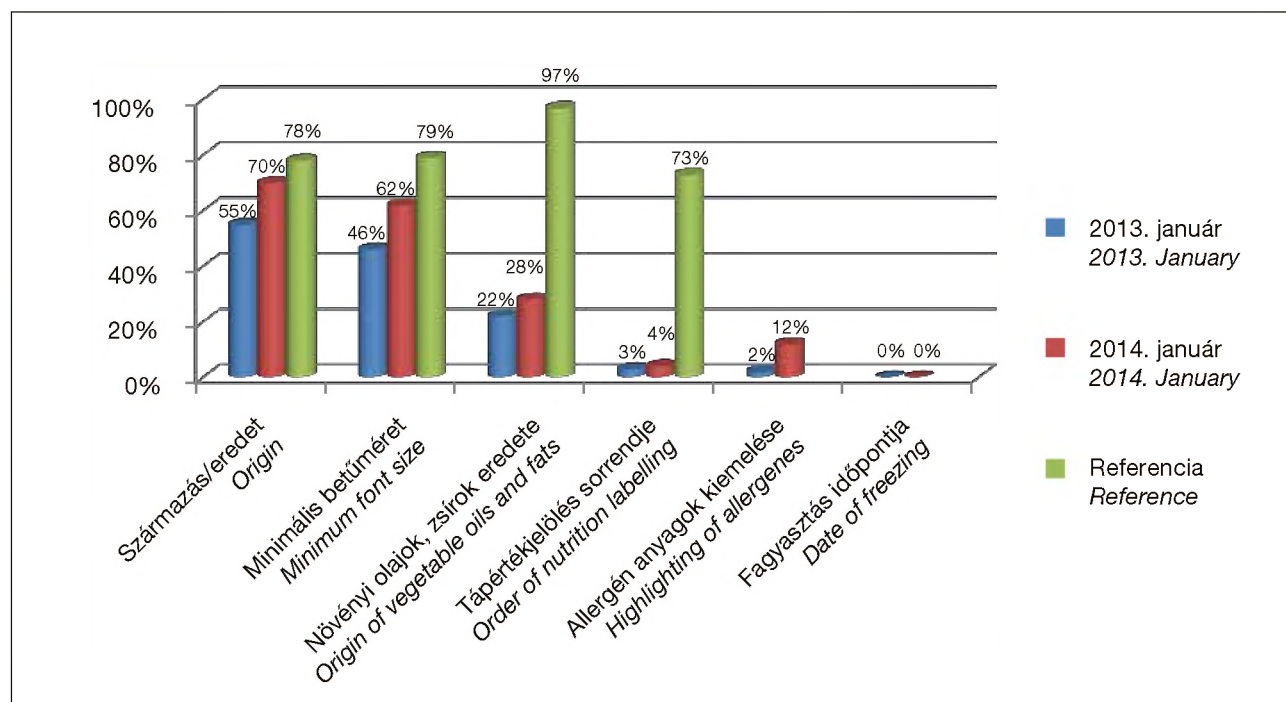
It is interesting that although new requirements have to be applied by food businesses only starting from December 2014, the value for the product category oils, fats, margarine in January 2014 was only 8% below the level of compliance with requirements in effect (the reference value).

In both test rounds, the category of confectionery products finished last, even though this product category has the highest reference value of any of the selected product categories, with a value of 84%. It follows from the above that it was this product category that showed the biggest difference between the level of compliance with requirements in effect in January 2014 and the data obtained from the January 2014 test (58%). The data clearly indicate that adaptation to new requirements is slower in

Az **1. ábrán** a vizsgált élelmiszer termékek adatait összesítve látható, hogy a két vizsgálati időpont között (egy év alatt) 34%-ról 46%-ra emelkedett az új követelményeknek való megfelelés szintje, amely azonban még elmaradt a 2014. januárban hatályos,

az új követelményekhez kapcsolódó, fentiekben részletezett előírásoknak való megfelelés szintjétől (amely a második vizsgálati körben beszerzett termékek esetében 74%-os volt).

4. 2. Élelmiszer-jelölési előírások szerinti elemzés

2. ábra: A 1169/2011/EU rendelet vizsgálatba bevont jelölési előírásainak való megfelelés mértéke követelményenként (2013. januárban, illetve 2014. januárban végzett vizsgálat adatai alapján)
 Figure 2: Degree of compliance, by requirement, with labelling provisions of Regulation (EU) No 1169/2011 included in the study (based on tests performed in January 2013 and January 2014)

A **2. ábra** adataiból látható, hogy mind a 2013. januárban, mind a 2014. januárban végzett vizsgálat során a származás feltüntetésére vonatkozó előírásnak való megfelelés érte el a legmagasabb értéket (55, illetve 70%-kal). Így a megfelelés szintje már 8%-ra megközelítette a referenciaértéket (78%).

A két vizsgálati időpont között leginkább a származás feltüntetésében, illetve a betűméret kapcsán volt tapasztalható a legnagyobb mértékű fejlődés (15, illetve 16%-kal).

A kapott adatok alapján a vizsgálatok időpontjában az új előírásokhoz való alkalmazkodás még nem indult el a hús, előkészített hús és feldolgozatlan halászati termékek fagyasztási időpontjának feltüntetése vonatkozásában, de alacsony alkalmazkodás volt tapasztalható a tápértékjelölés megváltozott sorrendje és az allergén anyagok jelölésen való kiemelése kapcsán is.

Megjegyzés: az allergén anyagok kiemelésére, illetve a fagyasztási időpont feltüntetésére vonatkozó előírás új követelménynek minősül, így a **2. ábrán** referenciaérték ezen követelmények esetében nem került feltüntetésre.

A 2014. januárban hatályos jelölési előírásoknak való megfelelés szintjéhez képest a legnagyobb elmaradás a növényi olajok, zsírok eredetének feltüntetése, illetve a tápértékjelölés új sorrendje kapcsán tapasztalható (69% a különbség). (Megj.: utóbbi követelmény esetében az alkalmazás kötelező időpontja 2016. december 13., kivéve, ha a tápértékjelölés önkéntes alapon történik, mert ez esetben 2014. december 13.)

A **3. ábrán** látható, hogy mind az első, mind a második vizsgálati körben az Étélízesítők, illetve az Olajok, zsírok, margarin termékkategória kapcsán volt megállapítható az új követelményeknek való legmagasabb szintű megfelelés (az első körben 44, illetve 43%-kal, míg a második körben 67, illetve 64%-kal). Érdekes, hogy bár az új követelményeket csak 2014. decembertől kell az élelmiszeripari vállalkozóknak alkalmazniuk, az Olajok, zsírok, margarin termékkategória már 8%-ra megközelítette 2014. januárban a hatályos követelményeknek való megfelelés szintjét (a referenciaértéket).

the case of confectionery products than in the case of the other foods tested.

During the test carried out on products purchased in January 2013, the average level of compliance was shown by the product categories Milk, dairy products, Drinks and Meat, fish and meat/fish products (with values of 33%, 32% and 31%, respectively). The product categories Drinks and Meat, fish and meat/fish products reached average levels again with 42% and 47%, respectively, during the January 2014 test (see *Figure 1*).

Considering the two test cycles, largest increases were observed for the categories Seasonings and Oils, fats, margarine (with 23% and 21%, respectively), while there was no measurable increase for the category Milk, dairy products.

4.4. Analysis according to the geographical location of the food business

Geographical locations of food businesses were determined according to the address listed on the labels of the food products tested. Regional classification was performed based on the so-called NUTS 1 statistical large region division [10], with the only difference being that Budapest was taken into consideration as a separate region.

As shown in *Figure 4*, the highest level of adaptation in the first test cycle was measured in the case of businesses operating in the Transdanubia region (with 45%), and they were joined, based on the results of the second test cycle, the Great Plain and North region (54%), with the result closest to the reference value obtained in the case of the latter area (a difference of 16%).

It is interesting that, for products purchased in January 2013, it was central Hungary (28%) and Budapest (27%), while for the test performed in January 2014 it was Budapest (36%) where the extent of application of the new requirements was smallest (although the reference value was highest in the latter region (84%)). Based on the second round of tests, it was Budapest that showed the greatest lag compared to the level of compliance with requirements in effect in January 2014.

It was the Great Plain and North region in the first test cycle, and Central Hungary in the second that showed average levels of adaptation. These two regions were the ones showing the highest degrees of improvement over the period elapsed between the two test (Great Plain and North: 18%, Central Hungary: 17%).

Based on data from the two rounds, the least improvement was shown by the Transdanubia region and Budapest, although it is important to note that the smaller improvement of the Transdanubia region is explained by the fact that its results in the first round were already better than average.

4.5. Analysis according to economic size

Food businesses tested were classified according to economic size, taking into consideration the provisions of Law XXXIV of 2004, based on net turnover data [11] [12].

Although it can be stated in general that medium and large companies are in a better position than micro- and small enterprises, both in terms of professional staff and financial means to comply with food labelling regulations, *Figure 5* shows that during the analysis of products purchased in January 2013 it was microenterprises (43%), while during the January 2014 test it was small enterprises (54%) that showed the highest degree of adaptation to new requirements.

It was also the same companies that were closest to the reference value (with lags of 21% and 24%, respectively). Last on the list in the second test cycle were medium enterprises (with 41%), while in January 2014 it was large companies that were farthest from total compliance with current requirements (with a difference of 51%).

In the first test cycle it was large and medium companies, while in the second it was micro- and large enterprises who showed average results. The strongest development was experienced at small enterprises, while the weakest at microenterprises, but the latter fact can be explained by their better than average results in the first test cycle.

4.6. Analysis according to settlement population size

Results obtained during label tests were also analysed according to the population size of the settlement that is listed on the label as the location of the food business (*Figure 6*). When forming settlement population classes, the classification generally used in Hungary was taken into consideration [13]. To determine population sizes of the settlements, data of the Central Statistical Office were used [14] [15].

Although it is generally accepted that settlements with larger population function as centres of higher ranking in settlement hierarchy, and so they have a better position in terms of administrative role and infrastructural development [13], based on the data obtained during the study it can be stated that settlements with smaller populations showed no disadvantage in compliance with new labelling requirements. Based on the data, food businesses operating in settlements with population sizes in the range of 1 – 10,000 showed the highest degree of adaptation to new requirements both in January 2013 and January 2014 (42% and 52%, respectively). In contrast, settlements with populations over 100,000 finished last in both test cycles (30% and 38%, respectively), and showed the least improvement between January 2013 and January 2014 (only 8%). Settlements in the middle, with populations in the 10,001 – 100,000 range, showed results close to the average presented in *Figure 1* in both years. This population size settlement category was the one that was closest to the reference value (within 22%), and the one showing the most dynamic development during the period between the two tests (with an increase of 16%).

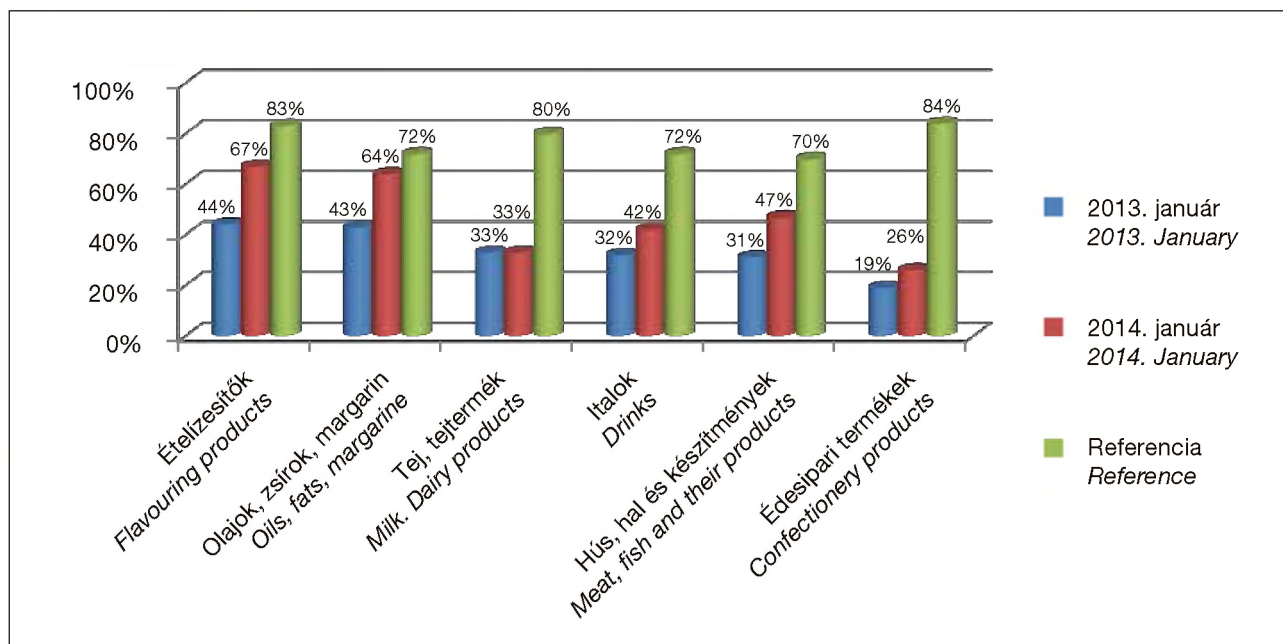
4.7. Analysis according to settlement legal status

During analysis according to settlement legal status (*Figure 7*), test data were grouped together according to the legal status of the settlement listed on the food label as the address of the food business. To determine the legal status of settlement, data of the Central Statistical Office were used again [14] [15].

In both January 2013 and January 2014, the group of cities with county rights (43%, 51%) and villages/large villages (42%, 56%) performed best. Last was the capital with its results of 27% and 36%. Closest to the reference value were villages/large villages (to within 18%), while the largest gap (48%) was found in the case of the capital. Settlements with legal status of city achieved average results (32% and 47%) in both years. Most dynamic adaptation to new labelling requirements were found in the case of settlements with the legal status of city or village/large village (15% and 14%, respectively), while the capital and cities with county rights showed the lowest rate of adopting into practice the new provisions (although weaker results of the latter is explained by the fact that cities with county rights already produced above average results in the first test).

4.3. Termékkategória szerinti elemzés

3. ábra: A 1169/2011/EU rendelet vizsgálatba bevont jelölési előírásainak való megfelelés mértéke termékkategóriánként (2013. januárban, illetve 2014. januárban végzett vizsgálat adatai alapján)
 Figure 3: Degree of compliance, by product category, with labelling provisions of Regulation (EU) No 1169/2011 included in the study (based on tests performed in January 2013 and January 2014)

Mindkét vizsgálati ciklusban az Édesipari termékek kategóriája volt a sereghajtó annak ellenére, hogy ezen termékkategória birtokolja a legmagasabb referenciaértéket a kiválasztott termékkategóriák között a maga 84%-ával. Előbbiből is következik, hogy ennél a termékcsoporthoz volt a legnagyobb a 2014. januárban hatályos követelményeknek való megfelelési szint és a 2014. januári vizsgálat adatai közötti különbség (58%). Az adatok egyértelműen arra utalnak, hogy az Édesipari termékekhez az új követelményekhez való alkalmazkodás lassabb, mint a vizsgált, egyéb élelmiszerek esetén.

A 2013. januárban beszerzett termékeken végrehajtott vizsgálat során a Tej, tejtermékek, az Italok, illetve a Hús, hal, készítmények termékkategóriák az átlagos alkalmazkodási szintet hozták (33, 32, illetve 31%-kal). A 2014. januári vizsgálat során az Italok és a Hús, hal, készítmények termékcsoporthoz újra az átlagos szintet (ld. 1. ábra) érte el (42, illetve 47%-kal).

A két vizsgálati ciklust figyelembe véve az Ételízesítők és az Olajok, zsírok, margarin csoportban volt megfigyelhető a legerőteljesebb növekedés (23, illetve 21%-kal), míg a Tej, Tejtermékek kapcsán nem volt mérhető növekmény.

4.4. Az élelmiszer-vállalkozás területi elhelyezkedése szerinti elemzés

Az élelmiszer-vállalkozások területi elhelyezkedése a vizsgált élelmiszertermék jelölésén feltüntetett cím alapján került meghatározásra. A területi besorolást az úgynevezett NUTS 1 statisztikai nagyrégió-felosztás alapján végeztük el [10] azzal a különbséggel, hogy Budapestet külön területi csoportként vettük figyelembe.

A 4. ábrán látható, hogy az első vizsgálati ciklusban a Dunántúlon tevékenykedő vállalkozásoknál volt mérhető a legnagyobb mértékű alkalmazkodás (45%-kal), ehhez csatlakozott a második vizsgálati kör eredményei alapján az Alföld és észak régió (54%), úgy hogy ezen utóbbi területi egység esetében volt tapasztalható a legközelebbi eredmény a referenciaértékhez (a különbség 16%).

Érdekesség, hogy a 2013. januárban beszerzett termékekhez végzett vizsgálat alapján Közép-Magyarország (28%) és Budapest (27%), míg a 2014. januári vizsgálat alapján Budapest (36%) volt az a régió, ahol a legkevésbé volt tapasztalható az új követelmények alkalmazásba vétele (holott utóbbi régióban volt a legnagyobb a referenciaérték (84%)). A második vizsgálati kör adatai alapján Budapest esetében volt a legnagyobb az elmaradás a 2014. januárban hatályos követelményeknek való megfelelési szinthez képest.

Az első vizsgálati ciklusban Alföld és észak, a másodikban Közép-Magyarország volt az a régió, amely az átlagos alkalmazkodási szintet produkálta. E két régió mutatta a két vizsgálat között eltelt időben a legnagyobb mértékű fejlődést (Alföld és észak: 18%, Közép-Magyarország: 17%).

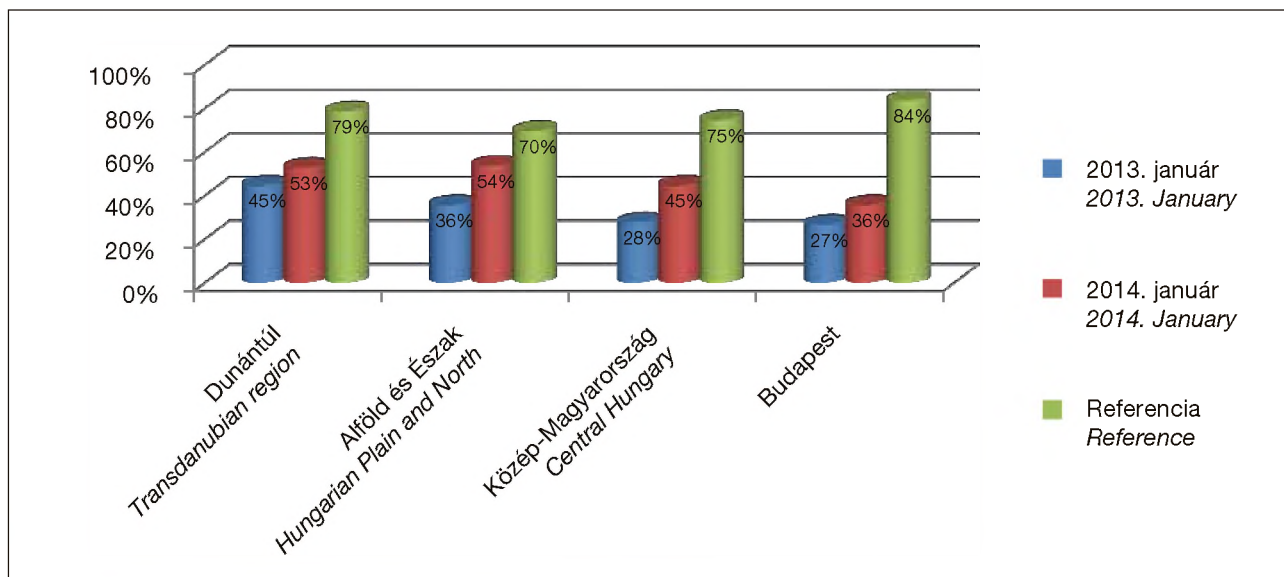
A két vizsgálat adatai alapján a legkevésbé a Dunántúli régió és Budapest eredményei emelkedtek, bár fontos megjegyezni, hogy a Dunántúli terület kisebb mértékű fejlődését magyarázza az a tény, hogy már az első vizsgálati körben átlagosnál magasabb eredményt ért el.

Summarizing the above analytical aspects, in the January 2013 test highest compliance was shown by the Transdanubian region, with 45%, while the lowest result was found in the category of Confectionery products, with 19%. Highest result of the January 2014 test was achieved by the product category Seasonings (67%), while Confectionery products were last again with a result of 26%, just like in January 2013. The highest rate of adaptation to new labelling requirements was achieved by small enterprises, since their level of compliance increased by 25% from January 2013 to January 2014. In contrast, there was no detectable improvement in the results of the category of Milk, dairy products. Based on the January 2014 results, closest to the compliance level with labelling requirements in effect at the time of the study, related to or similar to selected labelling requirements of Regulation (EU) No 1169/2011 was the product category Oils, fats, margarine (January 2014 data showed a 8% lag compared to the reference value). Considering this aspect, the category of confectionery products comes last again, with results of the January 2014 test showing a 58% lag compared to the reference value.

5. References

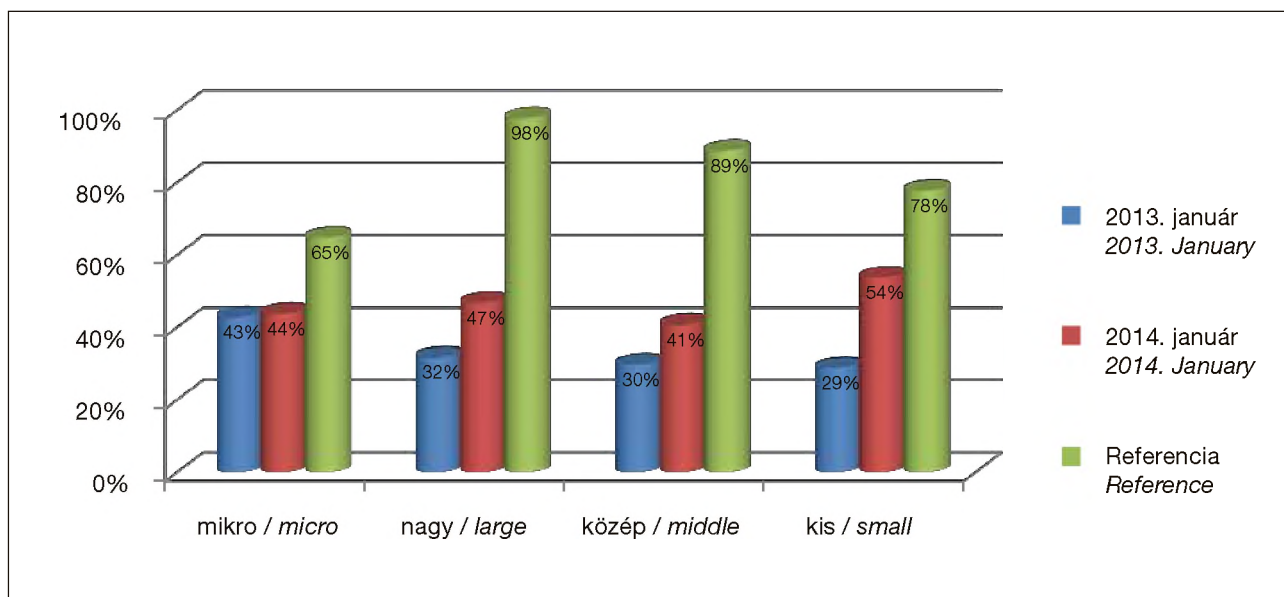
- [1] Regulation (Eu) No 1169/2011 of the European Parliament and of the Council (of 25 October 2011) on the provision of food information to consumers, amending Regulations (EC) No 1924/2006 and (EC) No 1925/2006 of the European Parliament and of the Council, and repealing Commission Directive 87/250/EEC, Council Directive 90/496/EEC, Commission Directive 1999/10/EC, Directive 2000/13/EC of the European Parliament and of the Council, Commission Directives 2002/67/EC and 2008/5/EC and Commission Regulation (EC) No 608/2004 (and amendments), the preamble in claim 1, 3-4. point; Article 10 paragraph 1; Article 13 paragraph 2-3; Article 21 paragraph 1; Article 26 paragraph 2 point b; Annex III points 6.1; Annex IV; Annex VII points 8, 9; Annex X point 3; Annexes XI, XV
- [2] Commission Implementing Regulation (Eu) No 1337/2013 (of 13 December 2013) laying down rules for the application of Regulation (EU) No 1169/2011 of the European Parliament and of the Council as regards the indication of the country of origin or place of provenance for fresh, chilled and frozen meat of swine, sheep, goats and poultry (and amendments)
- [3] Regulation (Eu) No 104/2000 of the Council (of 17 December 1999) on the common organisation of the markets in fishery and aquaculture products (and amendments), Article 4, paragraph 1, point c)
- [4] Regulation (EC) No 1760/2000 of the European Parliament and of the Council of 17 July 2000 establishing a system for the identification and registration of bovine animals and regarding the labelling of beef and beef products and repealing Council Regulation (EC) No 820/97, Article 13-15
- [5] Commission Implementing Regulation (EU) No 29/2012 of 13 January 2012 on marketing standards for olive oil (and amendments), Article 4
- [6] Republic of Hungary, Ministry for National Development and Economy (NFGM), Ministry of Agriculture and Rural Development (FVM) (2008): Joint Decree No. 13/2008 (VIII. 8) NFGM-FVM on approved volume and weight values of pre-packed products and foodstuffs, and methods of their control (and amendments), Article 4, paragraph (2) a)
- [7] Hungarian Codex Alimentarius Commission (2009): Codex Alimentarius Hungaricus 1-1-90/496 numbers nutritional standards for food labeling, in Part A, IV. 1 point; VI. 5-6. point
- [8] EU Committee for Health and Consumer Protection Directorate-General (2013): Questions and answers regarding the application of Regulation (EU) No. 1169/2011 of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on the provision of food information to consumers, subsection 3.27 http://elelmiszterlanc.kormany.hu/download/a/3f/a0000/qanda_application_reg1169-2011_hu.pdf (last accessed: June 15, 2014)
- [9] Republic of Hungary, Ministry of Agriculture and Rural Development (FVM), Ministry of Health, Social and Family Affairs (ESzCsM), Ministry of Economy and Transport (GKM) (2004): Joint Decree No. 19/2004 (II. 26.) FVM-ESzCsM-GKM on food labelling (and amendments), Article 7, Paragraphs (1) and (10) a), Annex 1
- [10] Hungarian Central Statistical Office (2012): Regional Atlas: Counties and Regions. www.ksh.hu/teruleti_atlasz_megyek (last accessed: June 15, 2014)
- [11] National Parliament of the Republic of Hungary (2004): Act XXXIV of 2014 on small and medium-sized enterprises and the support provided to such enterprises (and amendments)
- [12] www.opten.hu (last accessed: June 15, 2014)
- [13] Kovács, Z. (2007): Néesség- és településföldrajz (Population and settlement geography). ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, pp. 115-138
- [14] Hungarian Central Statistical Office (2012): Administrative location name book Hungary (1 January 2012). Hungarian Central Statistical Office, Budapest
- [15] Hungarian Central Statistical Office (2013): Administrative location name book Hungary (1 January 2013). Hungarian Central Statistical Office, Budapest

4. ábra: A 1169/2011/EU rendelet vizsgálatba bevont jelölési előírásainak való megfelelés mértéke a vizsgált termékek előállítóinak/forgalmazóinak területi elhelyezkedése szerint (2013. januárban, illetve 2014. januárban végzett vizsgálat adatai alapján)
 Figure 4: Degree of compliance, by the geographical location of the producer/distributor of the product tested, with labelling provisions of Regulation (EU) No 1169/2011 included in the study (based on tests performed in January 2013 and January 2014)

4.5. Gazdasági nagyság szerinti elemzés

5. ábra: A 1169/2011/EU rendelet vizsgálatba bevont jelölési előírásainak való megfelelés mértéke a vizsgált termékek előállítóinak/forgalmazóinak gazdasági nagysága szerint (2013. januárban, illetve 2014. januárban végzett vizsgálat adatai alapján)
 Figure 5: Degree of compliance, by the economic size of the producer/distributor of the product tested, with labelling provisions of Regulation (EU) No 1169/2011 included in the study (based on tests performed in January 2013 and January 2014).

A vizsgált élelmiszer-vállalkozások gazdasági nagyság szerinti besorolása a vonatkozó 2004. évi XXXIV. törvény előírásait figyelembe véve, a nettó árbevétel adatok alapján történt [11] [12].

Bár általánosságban azt mondhatnánk, hogy a közép-, illetve nagyvállalatok mind szakember gárda, mind anyagi eszközök tekintetében jobb helyzetben vannak az élelmiszer-jelölési előírások teljesítése

szempontjából, mint a mikro-, illetve kisvállalkozások, az **5. ábrán** látható, hogy a 2013. januárban beszerzett termékeknél végzett vizsgálat során a mikrovállalkozások (43%), míg a 2014. januári vizsgálat alapján a kisvállalkozások (54%) voltak azok, akik a leginkább alkalmazkodtak már az új előírásokhoz. Ugyanezen cégek közelítették meg leginkább a referenciaértéket (az elmaradás 21%, illetve 24%). A sereghajtók a második vizsgálati ciklusban a kö-

zép vállalkozások voltak (41%-kal), míg a 2014. januárban hatályos követelményeknek való megfelelési szintjüktől a nagyvállalatok álltak a legmesszebb (a különbség 51%).

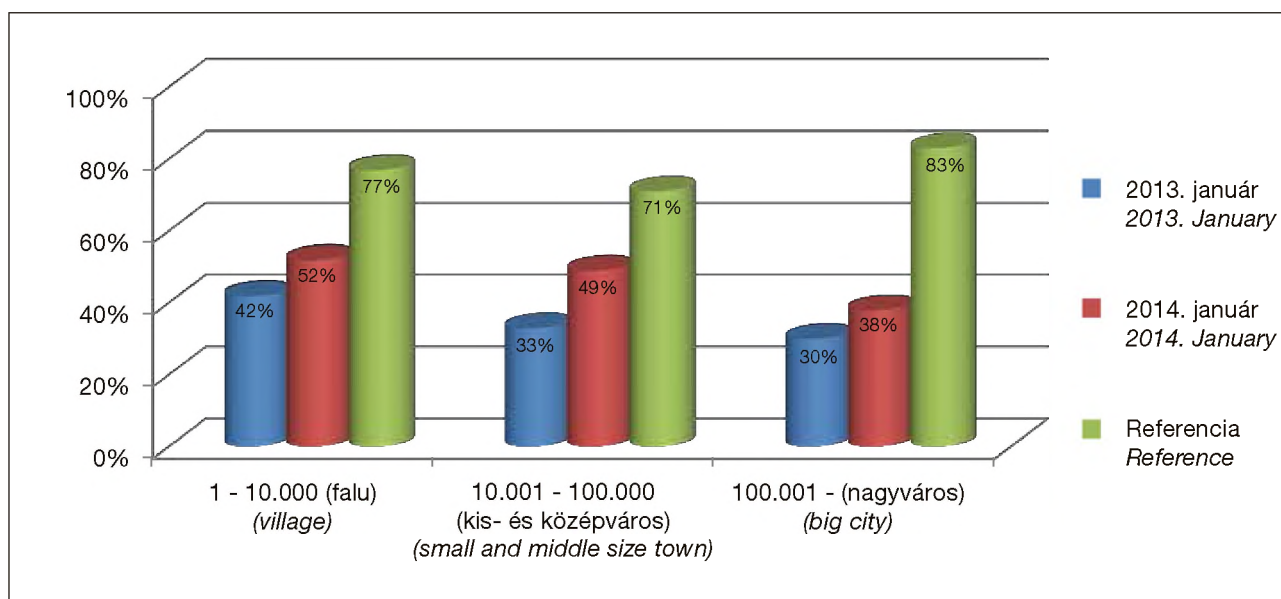
Az első vizsgálati ciklusban a nagy- és középvállalkozások, míg a másodikban a mikro- és nagyvállalkozások mutattak átlaghoz húzó eredményeket.

A legerőteljesebb fejlődés a kisvállalkozásoknál, míg a leggyengébb a mikrovállalkozásoknál volt tapasztalható, bár utóbbit az első vizsgálati körben tapasztalt, átlagosnál magasabb eredmény magyarázza.

4.6. Település népességszám szerinti elemzés

A jelölési vizsgálat során kapott eredményeket aszerint is vizsgáltuk, hogy milyen népességszámmal rendelkezik az a település, amelyet az adott élelmiszer-vállalkozó telephelyeként tüntettek fel a termék jelölésén (6. ábra). A település népességszám-csoportok kialakítása során a hazánkban általánosan elterjedt osztályozást vettük figyelembe [13]. A települések népességszámának meghatározásához a Központi Statisztikai Hivatal adatait használtuk fel [14] [15].

Bár általánosan elfogadott, hogy a nagyobb népességszámú települések magasabb rangú központként funkcionálnak a településhierarchiában, és mint ilyenek közigazgatási szerepkör, infrastrukturális fejlettség tekintetében is kedvezőbb helyen állnak [13], a vizsgálat során kapott adatok alapján kijelenthető, hogy a kisebb népességszámú települések semmilyen hátrányban nincsenek az új jelölési követelményeknek való megfelelésben. Az adatok alapján mind 2013. januárban, mind 2014. januárban az 1 – 10.000 népességszámú településeken tevékenykedő élelmiszer-vállalkozások mutatták a legnagyobb mértékű alkalmazkodást az új követelményekhez (42%, illetve 52%-kal). Ezzel szemben a 100.001-nél nagyobb lélekszámú települések mindkét vizsgálati ciklusban az utolsó helyen álltak (30 és 38%) és a legkevesebb fejlődést könyvelhették el 2013. január és 2014. január között (mindösszesen 8%). A fenti két kategória közötti 10.001 – 100.000 népességszámmal bíró települések mindkét évben az 1. ábrán bemutatott átlaghoz hasonló eredményt mutattak. Ez a népességszámú település kategória volt az, amely a legjobban megközelítette a referenciaértéket (22%-ra), illetve amely a legdinamikusabb fejlődést érte el a két vizsgálat időpontja között (a növekmény 16%).

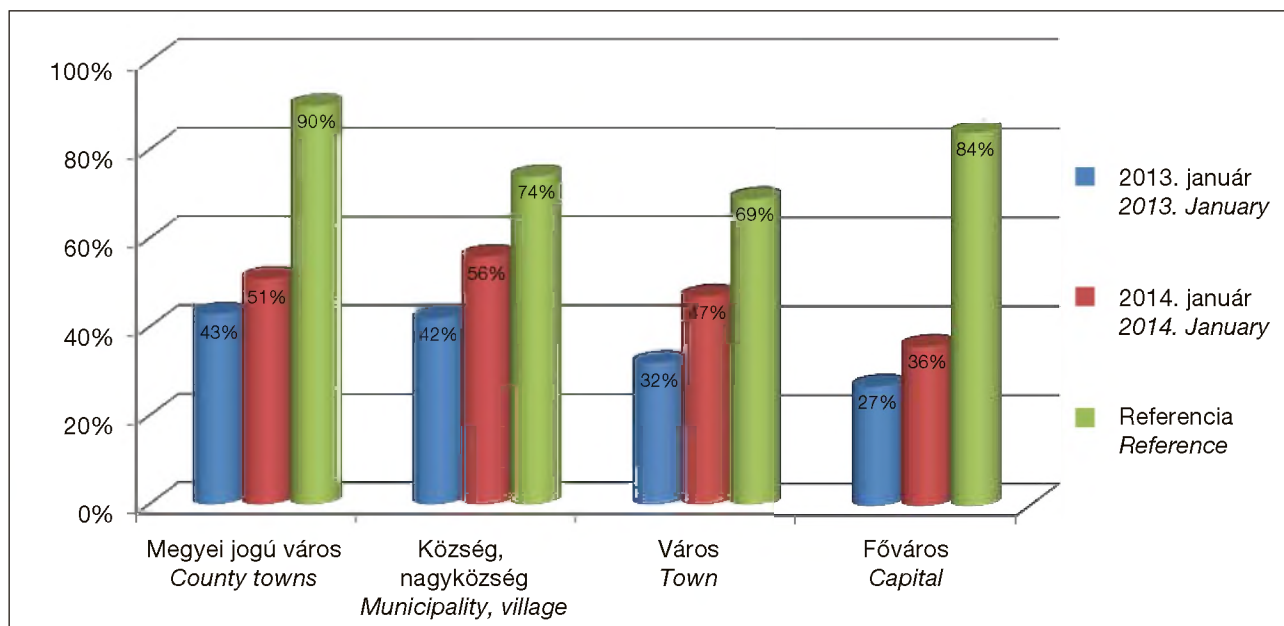

6. ábra: A 1169/2011/EU rendelet vizsgálatba bevont jelölési előírásainak való megfelelés mértéke a vizsgált termékek előállítóinak/forgalmazóinak termékcsomagoláson feltüntetett címében megadott település népességszáma szerint (2013. januárban, illetve 2014. januárban végzett vizsgálat adatai alapján)

Figure 6: Degree of compliance, by the population size of the settlement listed in the address of the producer/distributor of the product tested, with labelling provisions of Regulation (EU) No 1169/2011 included in the study (based on tests performed in January 2013 and January 2014).

4.7. Település-jogállás szerinti elemzés

7. ábra: A 1169/2011/EU rendelet vizsgálatba bevont jelölési előírásainak való megfelelés mértéke a vizsgált termékek előállítóinak/forgalmazóinak termékcsomagoláson feltüntetett címében megadott település jogállása szerint (2013. januárban, illetve 2014. januárban végzett vizsgálat adatai alapján)

Figure 7: Degree of compliance, by the legal status of the settlement listed in the address of the producer/distributor of the product tested, with labelling provisions of Regulation (EU) No 1169/2011 included in the study (based on tests performed in January 2013 and January 2014).

A település-jogállás szerinti elemzés során (7. ábra) a vizsgálati adatokat aszerint csoportosítottuk, hogy az élelmiszerek jelölésén megadott, az élelmiszer-vállalkozás címeként feltüntetett helységnek mi a jogállása. A települések jogállásának meghatározását ismételtelen a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján végeztük el [14] [15].

2013. és 2014. januárban egyaránt a megyei jogú városok (43%, illetve 51%), illetve a községek/nagyközségek csoportja (42%, 56%) szerepelt a legjobban. Utolsó a főváros lett a maga 27%-os, illetve 36%-os eredményével. A referenciaértéket legjobban a községek/nagyközségek közelítették meg (18%-ra), míg a legnagyobb eltérés a főváros esetében volt tapasztalható (48%).

A város jogállású települések mindkét évben átlagos eredményt értek el (32, illetve 47%-kal).

Az új jelölési követelményekhez való legdinamikusabb alkalmazkodás a város, illetve a község/nagyközség jogállású helységek esetében volt tetten érhető (15, illetve 14%-kal), míg az új előírások legkisebb ütemű gyakorlati alkalmazásba vétele a főváros, illetve a megyei jogú városok esetében volt tapasztalható (utóbbiak gyengébb eredményét ugyanakkor magyarázza, hogy a megyei jogú városok már az első vizsgálat során átlag feletti eredményt produkáltak).

A fenti vizsgálati szempontokat összesítve a 2013. januári vizsgálat adatai alapján a legnagyobb mértékű megfelelést a Dunántúli régió mutatta 45%-kal, míg a legalacsonyabb eredmény az édesipari termékek kategóriájában született 19%-kal. A 2014. januári vizs-

gálat az Ételízesítők termékkategóriában hozta a legmagasabb eredményt (67%), az Édesipari termékek pedig a 2013. januári adatokhoz hasonlóan továbbra is a sereghajtók voltak (26%). Az új jelölési előírásokhoz való leggyorsabb ütemű alkalmazkodást a kisvállalkozások mutatták, ugyanis 2013. január és 2014. január között 25%-kal emelkedett a megfelelés szintje. Ezzel szemben a Tej, tejtermékek kategóriában növekedés az eredményekben nem volt kimutatható. A 2014. januári eredmények alapján az Olajok, zsírok, margarin termékkategória közelítette meg a vizsgálat időpontjában hatályos, a 1169/2011/EU rendelet kiválasztott követelményeihez kapcsolódó vagy azokhoz hasonló jelölési követelményeknek való megfelelés szintjét (a 2014. januári adat 8%-os elmaradást mutat a referenciaértékhez képest). Ezt a szempontot tekintve az Édesipari termékek kategóriája ismételtelen a sereghajtó, a 2014. januári vizsgálat során született eredmény 58%-os lemaradást mutat a referenciaértékhez képest.

A 1169/2011/EU rendelet új jelölési követelményeinek gyakorlati alkalmazásba vételének folyamatát megvizsgálva megállapítható, hogy az új jelölési követelményekhez való alkalmazkodás nem egységesen zajlik az élelmiszeripari termékek piacán, különbségek figyelhetők meg termékkategóriánként, jelölési előírásoként, illetve az élelmiszerek jelöléséért felelős élelmiszer-vállalkozások jellemzői alapján. A kutatás adatai fontos segítséget nyújthatnak azon eszközök meghatározásában és specifikálásában, amelyek célja az élelmiszer-vállalkozások segítése az új jelölési követelmények jobb megértésében és hatékonyabb bevezetésében.

Irodalomjegyzék

[1] Európai Parlament, Európai Unió Tanácsa (2011): Az Európai Parlament és a Tanács 1169/2011/EU rendelete (2011. október 25.) a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről (valamint módosításai), preambulum 1. pont, 3-4. pont; 10. cikk (1) bek.; 13. cikk (2-3) bek.; 21. cikk (1) bek.; 26. cikk (2) bek. b) pont; III. melléklet 6.1. pont; IV. melléklet; VII. melléklet 8-9. pont; X. melléklet 3. pont; XI. melléklet; XV. melléklet.

[2] Európai Bizottság (2013): A Bizottság 1337/2013/EU végrehajtási rendelete (2013. december 13.) az 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazási szabályainak a friss, hűtött vagy fagyasztott sertés-, juh-, kecske- és baromfiús származási országa vagy eredete helyének feltüntetése tekintetében történő megállapításáról (valamint módosításai).

[3] Európai Unió Tanácsa (1999): A Tanács 104/2000/EK rendelete (1999. december 17.) a halászati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezéséről (valamint módosításai), 4. cikk (1) bek. c) pont.

[4] Európai Parlament, Európai Unió Tanácsa (2000): Az Európai Parlament és a Tanács 1760/2000/EK rendelete (2000. július 17.) a szarvasmarhák azonosítási és nyilvántartási rendszerének létrehozásáról, továbbá a marhahús és marhahústermékek címkézéséről, valamint a 820/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről (valamint módosításai), 13-15. cikk.

[5] Európai Bizottság (2012): A Bizottság 29/2012/EU végrehajtási rendelete (2012. január 13.) az olívaolajra vonatkozó forgalmazási előírásokról (valamint módosításai), 4. cikk.

[6] Magyar Köztársaság Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztériuma, Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériuma (2008): 13/2008. (VIII. 8.) NFGM-FVM együttes rendelet az előrecsomagolt termékek névleges mennyiségére vonatkozó szabályok megállapításáról és azok ellenőrzési módszereiről (valamint módosításai), 4. § (2) bek. a) pont.

[7] Magyar Élelmiszerkönyv Bizottság (2009): Magyar Élelmiszerkönyv 1-1-90/496 számú előírása az élelmiszerek tápérték jelöléséről, A rész IV. 1. pont; VI. 5-6. pont.

[8] EU Bizottság Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Főigazgatósága (2013): Kérdések és válaszok a fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról szóló 1169/2011/EU rendelet alkalmazásával kapcsolatban (2013. január 31.), 3.27. pont. Elérhető: http://eulelmiszerlanc.kormany.hu/download/a/3f/a0000/qanda_application_reg1169-2011_hu.pdf; letöltve: 2014.06.15-én.

[9] Magyar Köztársaság Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériuma, Egészségügyi, Szociális, és Családügyi Minisztériuma, Gazdasági és Közlekedési Minisztériuma (2004): 19/2004. (II. 26.) FVM-ESZCSM-GKM együttes rendelet az élelmiszerek jelöléséről (valamint módosításai), 7. § (1) bek.; 7. § (10) bek. a) pont; 1. sz. melléklet.

[10] Központi Statisztikai Hivatal (2012): Területi atlasz - Megyék, régiók. Elérhető: www.ksh.hu/teruleti_atlasz_megyek; letöltve: 2014.06.15-én.

[11] Magyar Köztársaság Országgyűlése (2004): 2004. évi XXXIV. törvény a kis- és középvállalkozásokról, fejlődésük támogatásáról (valamint módosításai).

[12] www.opten.hu; letöltve: 2013.05.21-én és 2014.06.15-én.

[13] Kovács, Z. (2007): Népeség- és településföldrajz. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest, pp. 115-138.

[14] Központi Statisztikai Hivatal (2012): Magyarország közigazgatási helynévkönyve (2012. január 1.). Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.

[15] Központi Statisztikai Hivatal (2013): Magyarország közigazgatási helynévkönyve (2013. január 1.). Központi Statisztikai Hivatal, Budapest.